

УДК 929:008(477)

У. М. Плекан, канд. екон. наук

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ВКЛАД І. ПУЛЮЯ В УКРАЇНСЬКЕ ДУХОВНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

U. Plekan, Ph.D.

CONTRIBUTION TO THE UKRAINIAN SOIRITUAL AND NATIONAL REVIVAL OF I. PULYUY

Внесок вітчизняного фізика і електротехніка, винахідника "X"-променів, перекладача Біблії та Псалтиря, відомого громадсько-політичного діяча, вченого і патріота України Івана Пулюя в розвиток рідного краю важко переоцінити.

Активна педагогічно-просвітницька діяльність характеризує Івана Пулюя протягом усього його життя. Будучи великим патріотом і гуманістом, вчений відомий також своєю громадсько-політичною і національно-культурною діяльністю. Ще навчаючись у Тернопільській класичній гімназії, організував таємну студентську «Громаду». Навчаючись у Віденському університеті, став співзасновником товариства українських богословів, а також відомого товариства «Січ», члени якого внесли вагомий вклад у європеїзацію галицької Русі.

Здобутки на науковій ниві привели молодого Івана Пулюя на посаду викладача кафедри фізики, механіки та математики у Військово-морській академії у Хорватії. Подальша наукова праця здійснювалася вже у Страсбурзькому університеті. Через два роки І. Пулюй повертається до Віденського університету, вже здобувши ступінь доктора філософії (спеціалізація з фізики). У 1884 р. йому пропонують посаду професора експериментальної і технічної фізики Німецької політехніки у Празі. Протягом 1888-1889 н.р. його обирають ректором, а у 1890-1891 н.р. – деканом машинобудівного факультету. Відомими є спроби І. Пулюя заснувати модерний електротехнічний інститут, однак, через відсутність фінансування, ідея залишилася не втіленою [1, с. 32].

Попри захоплення точними науками, вчений не забував про непросту долю українського народу, що відобразилося в конкретних практичних діях, зокрема, в:

- укладанні підручників для українських шкіл та гімназій;
- участі в перекладі Біблії на українську мову;
- вкладі у відкриття українського університету у Львові;
- поширенні української мови та збагаченні української наукової термінології;
- допомозі українським біженцям із Галичини з початком 1-ї Світової війни та пораненим воякам-українцям і військовополоненим;
- активній розбудові усієї системи української освіти;
- заснуванні фонду допомоги українській студентській молоді;
- низці публікацій щодо необхідності утворення самостійної української держави;
- активному лобіюванні українських інтересів.

І. Пулюй – яскравий приклад найбільшої вірності власному народові, віри в майбутнє рідного краю та результативної практичної діяльності для національного відродження.

Література

1. Ткаченко Р., Ликова Н., Іскрицька А. «Священик науки»: грані особистості І. Пулюя. *Scriptorium nostrum*. 2019. № 1 (12)